Массе а мехкий пролетареш, вlашаrlкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьйла 1923 шера дениз ◆ ШОАТТА, 16 ОКТЯБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 124 (6090). ◆ Мах 3 кап.

И. В. ТАТАЕВНА «РСФСР ИСКУССТВАН ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIЕ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Советски искусство декъа [illegible] «РСФСР [illegible] заслуженни деятель» яха сийлен цIе [illegible] Татаева Инес Вахидовнина — [illegible] радиовещанен Нохч-ГIалгIай [illegible] комитета [illegible].

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ

Москва, 1982 шу, 12 октябрь.

ПАРТЕ ВЕТЕРАНАШНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республикин общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах, кхидъегамхочуьнга коммунистически кхетам луьа [illegible] Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота йойла:

Букин Карп Фадеевична — 1932 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Бухтиаров Виктор Дмитриевична — 1932 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Лачесов Петр Константиновична — 1931 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Кануба Алексей Сергеевична — 1928 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Малахов Иван Васильевична — 1931 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Медведева Феодосия Васильевнина — 1932 шера дениз КПСС члена, пенсионерана.

Подъячев Андрей Петровична — 1931 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Полярный Алексей Ивановична — 1928 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Саурин Петр Прокофьевична — 1921 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Сморчалов Алексей Федоровична — 1929 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Федотов Иван Митрофановична — 1932 шера дениз КПСС члена, пенсионера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь И. ПРАВЕНЬКИЙ

г. Грозный, 1982 шу, 14 октябрь.

КПСС ОБКОМЕ

«ЦIЕЧА ШОАТТАНА» — ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюрос тIелаьцна Москван [illegible] предприятийн 1982 шера 18 декабре СССР кхолла 60 шо [illegible] коммунистически субботник [illegible] город Грозне предприятийн организацийн [illegible] Советски Социалистически Республикийн Союз кхолла 60 шо [illegible]

[illegible]

Республиканин газетийн редакцешна, телевиденин радиовещанин Нохч-ГIалгIай АССР Пачхьалкхен комитета тIедиллад газетийн агIонаш тIе, телевизионни радиопередачашка къахьегамхойн коллективаш СССР кхолла 60 шо дизарна хетадьйна коммунистически субботника кийча муха лу а цох хьахинарш а шерра дIадовзийтийта.

ГИДРОТЕХНИКАШ — КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

[illegible]

Шу [illegible] СССР кхолла 60 шо дизарна [illegible] къахьегама совгIат.

Р. ХАДИСОВ

Яхье хьалха латташ хьабоагIа...

[illegible]

... бу шай опыт къонахчарна дIайовзийташ. Шийгара тIалат далийташ. Цуьна а Василена а дукхаза тайнинай Сийлен грамоташ, «Социалистически яхье котало яьккхинарг» яха значокаш, ахчан премеш.

Я. ЦУЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР литературан искусстван Денош Москве

Дека, тха илли, дека

[illegible]

КОЛЛЕКТИВ БАРТТАЙНА ХИЛЧА

СССР кхоллаелла 60 шо. Нохч-ГIалгIай автономе 60 шо из шиъ доlаmarla Россена шаьшеха 200 шо дизара сайна, царарча 8 бетта хьйбай продукташ дукхагlа ялран кийчъяран тlеха хьайбаш леладерашна леламча юбилейн социалистически яхье котьмынарг лахьlай Назрановски района «Знаменский» совхоз.

[illegible]

Х. ШАДИЕВ.

СССР ХЬАЯЬ 60 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОПХАШ

ХӀАРА БАЛХА ДИЙНАХЬА ХЬАДЕР ДУКХАГӀА ХИЛИЙТА!

Социалистически яхьа дневник

БӀУБЕННА ГӀА БОАХ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Нохч - ГӀалгӀайчен городашкен юргашкен чӀоаггӀа хьинар айденна накъхьалар сийлахьча юбилейшта — Нохч - ГӀалгӀайчен автономе 60 шун из шин лоӀамагӀа Россеиа юкъеяха 200 шун дизара а республика Къахьегама Цӏеча Байрахха орден ялира а хеталь торжествашь.

Республикана Дьахен доакха совгӀат делара жоп а луш, балхий ерригача участкашна хьинаре къахьега лаьрхӀад къахьетамхоша.

Шоай сийлахьча юбилейш та къахьегама толамаша накъабаьхкар индустре, юрта боахама, гӀишлоний, кхыча доакъон болхлой.

Промышленноста производственни коллективаша Дьахенна рапорташ делар продукци мальхала яккхарей изделей дукхагӀдола тайпаш арахецарей 1982 шера ийс бетта планови заданешн социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдарах.

Ийс бетта планал совгӀа мехкага кхаьчар 14 миллион гаргга сома мальха продукци.

Ийс бетта план кхоачашьяьй мехкдаьттен газа, электроэнерги яккхара, мехкдаьттахие продукци, тракторни прицепаш, кӀир, яйгачен кхачаяи промышленноста дуккха товараш хьадара.

Дахе къаьстта чӀоагӀа гӀадийгар республика мехкдаьттахоша. Цар планал совгӀа делар 115 эзар тонн «Ӏаьржа дошуюн» 66 миллион кубически метр сийна доагори.

Продукци мальхала яккхара планаш кхоачаш а еш, дукхагча промышленни предприятей коллективаша хӀара бетта дукхагӀа арахеш продукци. Цу гӀуланха дикагӀа пайда эц цар машинех, оборудованех, къахьегамен материальни ресурсех.

Шерра яьржа социалистически яхь лелаеча юкъагӀа продукци дукхагӀа арахецара доккхагӀа толамаш даьхад заводаша: Грозненски ремонтно - механически, «Красный молот», «Промавтоматика» опытни НПО «Электроприбор», Оргтехника» ПО. ГӀ. Ахриева цӀерагӀа «Электроинструмент», «Союзавтоматстром» опытно-экспериментальни ВНПО. Шалински Веденски мехлесхозаша.

Цу предприятешка арахеца продукци совхкарча цу ханаца нийсйича 6 процентагара 35 процентага кхоачаш дукхагӀа хинай, хӀаьта из вӀаштӀехьдаьннад кхы тӀа а болх бе йолаялийта мошносташ а йовцаш, цурча кхоачаш пайда дикагӀа эцарах.

Цу коллективай балхо хьахьокх, кхыча предприятешка а пайда эцанза кӀезига кхоачамаш ца хилар.

Отчет еча юкъагӀа чӀоаггӀа уйла тӀадехийтай халнаша товараш хьадара. ТийгӀа яь хӀамаш 5 процент дукхагӀа арахийцай, кога гӀирс — 7 книжитерски хӀамаш — 17, текарий лаьтта — 40 процент, и кх. дӀ.

Цуна ихьана итогаша хьахьокхачох, ишта дика лелац гӀулакхаш произволства дукхача участкашка, дукхача коллективашка.

Продукци мальхала яккхара ийс бетта производственни программах лоархӀаьйац йиъ предприяти: Ермоловски мехлесхоз, Ассиновски консервни завод, СурхотӀара [illegible] хӀамаш ю завод, «Чечингушплодоовощхоз» яха производственни объединени. Цу предприятеша нийсча хьалхехеина дӀа ца луш ийссий миллион гаргга сома маьха продукци. Цул совгӀа, норматившн цӀена продукци арахецара ийс бетта план кхоачашьяьйац цементни заводо.

ДӀалхачи юкъагӀа арахеца продукци кӀезигьенний Назрановски трикотажни фабрике — 22 процент, Суиженски, Грозненски, Наурски, Шелковской, Назрановски мехлесхозашка — 14—28 процент. Грозненски металлически тара еча заводе — 25 процент, минеральни хий доаккхача Серноводски Ачалукски заводашка —23 —35 процент. «Аргунводпром» яхача производственни объединене — 5 процент, и. кх. дӀ.

Дукха предприятеш тӀехьайнсар бахьан долаш укх шера ийс бетта халкъа бохамга дӀа ца кхоачаш йисай товал дукха промышленни продукци: 6.1 эзар кубометр хьу, 7.4 эзар кубометр ардикх, 1 миллион гаргга кирпиш, 17 эзар кубометр оӀашагӀа хетта аьшкабетонни конструкцеш доакъош, 22 эзар тонн цемент, 623 эзар чухьнахьа дукхаду пазата баракъа, 158 эзар тӀеханахьа дукхаду пазата баракъа, продукие дукха кхыдола тайпаш. Белгалдаккха донгӀа, производственни объединенешен промышленни предприятешен продукци мальхала яккхара планаш кхоачашйой а, ассортиментагӀа продукци арахецара планаш каст - каста юкъагӀ йоадаш хилар. Ишта нийслу из предприятей кулгалхошен инженерно - технически болхлошен «бӀарчача объема» план кхоачашйича тоьам беш йола айпе практика дӀакхесса ца хиларах.

Бе-бе да къахьегама овсарле лакхъялар а. Дукхача коллективашка чакхйоах планаш кхоачашъелгеи цхьан болхлочов лоархӀаш продукци дукхагӀа хьаелгеи вӀаштӀехьдаккхара тӀаерзаль мероприятеш.

1981 шерарца нийсйича цхьан болхлочов лоархӀаш дукхагӀа хьаьй продукци заводашка: «Красный молот» «Промавтоматика» опытни НПО-и — 8 процент. Грозненски ремонтно - механически — 34 процент, ГӀ. Ахриева цӀерагӀча «Электроинструмент» — 15 процент, Шалинскии Ачхой - Мартановски мехлесхозашка — 15 —16 процент.

ДукхагӀа арахийца ерригa продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах хьаьй «Севкавнефтегазпеpeработка» яхача производственни объедиинене. «Нефтехимапчасть», радиотехнически, «Электроприбор», «Оргтехника» ПО, опытно - экспериментальни «Автоспецоборудование», опытно экспернментальни ВНПО «Союзавтоматстром» яхача заводашка.

ХӀаьта кхы тайпа сурт ер да — Грозненски металлически тара еча заводе 17 процент лохъенай къахьегама овсарле, «Пищемаш» яхача заводе — 3 процент, «Чечингсельстрой» треста аьшка бетонни конструкцей заводе — 6 процент, Ацетонови заводе — 3 процент.

ХӀара производственни объединенен предприятеи балха за кӀезигагӀа йоаира прогулаш дӀахара, балхлой кадраш ца хувцалийтара чотах къахьегама овсарле лакхъяра кхоачамаш кӀезига дац. Бокъхача доархӀаме да хьалхалаттарийи новаторийи опыт юкъехьахьар а.

Предприятей доархӀамегӀара декхар да продукци телара договораш а деш тӀаийду декхараш оттаьча ханел тӀехьа ца доалийташ кхоачашдар. Из гӀулакх юкъагӀдоахаш хилча, производство астагӀа лелха йолалу, тӀаккха, юххера а, халкъа боахама доакха ве ду. планови дисциплина толхаю.

Республике кӀезига яц продукци телара договораш а деш тӀаийду декхараш кхоачашделга чӀоагӀа лакон а хинна дӀаэтти объединенеши предприятеши, цар ӀадӀалацду шоай планаш кхоачашъелга, цудухьа смежникашта хьовлам а бац. ХӀаьта а гӀулакхаш ишта дика массанахьа а делац. ДӀалхача юкъагӀа смежникашта дӀа ца луш товал дукха продукци йитай «Пищемаш», «Электромеханически», радиотехнически, цементни заводаша, «Аргунводпром» яхача объединене, ремонтно - механически предприяте, хьун боахама министерства предприятеша кхычар. Цу тайпарча балхо чӀоагӀа Ӏоткъам бу кхыча коллективай балха, мехка экономикана кӀезига де а дац.

Ӏан хьалашка болх бара еш йола нийча чакхйоалаш латт производственни коллективашка. Ӏай болх беча хана къаьстта чӀоагӀа тӀахьожам оттабе безаргба доагора - энергетически ресурсашта. Ӏан заманахьа йовхален электрически энерги кхоара лира тӀахьожам леаттабелга Ӏалашлар духьа кхы хье ца а луш Ӏанна кииче еза котельнеши контрольнобустама аппаратурен. Халахетe а, дукхача предприятешка из деш дац. Эггара хьалхагӀа ала доагӀа из цементни заводе, электромеханически, экспериментальномеханически заводий, кхыча коллективех.

Балха тӀа товал доккхий толамаш даьхад гӀишлош еча дукхача подрядни организацеша а. Шоай инзаца гӀишлон - монтажни балхаш дара ийс бетта план кхоачашъяьй, дукха юбилейни объекташ хьалъяь яьиай, хӀаьта а хӀаначул тӀехьагӀа де дезараш дукха да гӀишлонхой. Керттердар — социально - культурни гӀулаккхашта лаьрхӀа объекташ — чуйа цӀенош, школаш, больницаши поликлиникаши, деша даха ха йоацача берий учреждениш — хьаьль яхара шера планаш теншаме кхоачашъелга, хӀаьта цу гӀулакха эша торонаш йолаш ба гӀишлонхой.

ЦхьайтталагӀча пятилетка шоллагӀа шу чакхдала гаргга гӀертал. ТӀехь-тӀехьа шерагӀа яржаш латт къахьегача коллективашка СССР хьаяь 60 шу дизара сийна лелаю социалистически яхь.

Цу цӀейна дикагӀдоза совгӀат хурда хӀара производственни коллективо дерригача хьокхамашта планови заданешэ социалистически декхараши кхоачаш а тӀехкхоачаш и дар.

Нохч - ГӀалгӀайчен къахьегамхой шортта тороиш а хьалеш а долаш ба шоай хьинареча къахьегамца цхьайттагӀча пятилетка шоллагӀча шерен шин шерен заданеш кхоачашъелга Ӏалашдара.

ШИЙ ГОВЗАЛ ДӀАЙОВЗИЙТ

ХӀара шера яхет дика хьуккъаьлеш боаш говзанчаш дукха ба Шалински районе. Яккха белам а бовгӀаш йоаккх къахьетамхоша Социалистически Къахьегама Турпала, КПСС член Б. Саидова цӀи. Дукхачи шерашка къахьегаш Ӏоаний Бауде йоккха балха опыт из дӀайовзийт цо новкъосташта, кагийча накъа хьехамча и ва из. Дукха ба цо ший опытах дӀакхебьараш.

Саидова Ӏоадь опыт йовцара, цох пайда эцара доалахарча болхамашкара кхаш деладераш а укх. Укх накъа из волча вехаш «Шалинский» совхозера механизатор. Ленински Къахьегама Цӏеча Байракхен орденаш лелаеш вола С Абдуллаев (сурта тӀа аьттехьара вар).

Из вӀашагӀкхетар шоай нийсделча Саидова дукха дийцар цоай балхах лаьца, йаргашйтар шоаш кхель культураш.

— Укх шера оаха хьалкхедаьд 370 гектара тӀа кӀа, 120 гектар шекара свеклаш, 250 гектар генараш. Ялата лаьрхӀа 400 гектар хьажкӀаш, — аьлар Бауде.

«Джалка» совхозе 135 гектара тӀара хьаьккӀаш чуийцай, хӀаране тӀара 30.4 центнер а йовнхаш. ХӀаьта Саидови цхьанцайолча кхай тӀара 45 — 50 центнер а ихы дукхагӀа а йовних.

— ТӀаийца социалистически декхар кхоачашдергда оаха — йоах бригадира. — Аьнача доп долаши хьинаре къахьегаши болхлой ба са бригадера бараш. ХӀаьта царна юкъе белгалбаьннаб механизатораш З. Гебертаева, М Гамаев, С. Хутиев, кхыбараш. Цхьа ди дӀалахийтац цар шоай балха нормаш дикка тӀехкхоачаш ца еш.

ТешшаМе да СССР хьаяь 60 шу дизара сийна вар шоаш тӀаийна декхараш кхоачашдергхилар

Х. МУКЛЕВ.
Автора тексти сурти.

ДАЬ НАЬКЪАГӀА

СССР 50 шу дизара цӀерагӀча химически заводе дика вовзаш ва ремонтникий бригада кулгалхо Бешаев Ваха. Цун коллективо хӀаинле кхоачашъяьй итт бетта план, кхоьйн 10 эзар сома маьхха материалаш, электроэнерги.

— Болх беш вола бригадир ва Бешаев, — йоах ремонтно-механически цеха мастер Скляров Борис Владимировича. — бакъда, тӀехдика вӀаши дува цо болх бар а, бригадина кулгаллар а Цхьа бутт дӀабахинтабац бригада ремонтникаша план гӀехкхоачаш ца еш, шоаш тӀаийцача доккхийча социалистически декхарех лоархӀа ца беш. Новкъосташа, коллективо сий деш сег ва Бешаев Ваха, дика бовз цуна ший болх.

24-гӀа шу да Бешаев Вахас цу цаьнн цехе болх бу. Ший даь никъ дӀахо дӀахьош ва из Дас укх заводе болх бу дукха ха я. Грозненски химически комбинат оалар цох хьалхагӀа укхаза электросварщикалла болх бе вовзжагӀвола Бешаев венача хана. Балха тӀа, халонаш ашеча мара вовзаш сег, цун хьинар. Дика гӀулакхаш карагӀдийнарий доккха сии лу вай мехка, яхаш хьехар дора цо ший воӀа.

Тахан саина дагадоагӀа ВахийнаI959 шера ше завода коа ӀаларагӀа чуваьнна. Цу хана лепа дӀайолалу БешаевгӀар къахьетама дивасти. КӀезига бар заводе цу хана вайнах. МалагӀча говзалах бола болх дукха беза хьона, аьнна цеха начальника даьча хаттара жоп луш Вахас херкар слесара говзал. Из къамаьл цар доча хана уллуя нийсенача цеха динагӀволча слесара Жеванкин Федора лайра эӀамига саг ше волча хьожавар.

Белгалдаккха дева Вахас хермар итто гӀулакх ца хиннилга Шелал а йоакал а да еаш хулар Атадар лаха венача сага сиха дог аьнхар цу балхах, баьа. царех вацар Ваха. Цул совгӀа цун дас Саида а аьнадар ший воӀагӀа.

— Наьакна саина хьай бола беваш хьона хуле моллагӀа хало ашие могиргда хьона.

Геттара хала дар юххьанца кхыча болхлоша саина дика толамаш лаха. цар саина говза къахьега. ПӀелгаш тӀа етталора каст-каста жӀов, кулгаш тӀа дувлар ахкараш. Федор Никифорович даим хьожаш хулар къонача слесара балхага, эшача гӀо дора, ший дагахьа кхоана балха юхвоагӀаргвий-теш Ваха яхаш хиннавале а.

Чакхдаьлар ди. кӀира, бутт. Кхетадир хьехамча ший гӀоича болх бергбоаш волга, цох вазза говзанча хургволга.

Ди-дентара ме доала дикагӀа дӀаводар эӀамига сег ший балхах, кӀоаргагӀа йовзар цун къайленаш, хӀаьта ший болх эӀамигача сага безабен нилга кхетадьча новкъосташа а дика гӀо дора.

Коллективо кхеву оал саг. Из нийса долга къаьта хьахьокх Вахас болх беча коллектива дикача оамалаша, укхаза хьинар дола болхлой хилaро. Цхьаинетара даьнна гӀалат Ӏаткъар массане а батьча балха, цулухьа хӀаравар саина Ваха пар шийгара гӀалат ца доалийташ къахьегаш. Ишта дӀадаьлар кхо шу.

Сопетски Эскаре гӀулакх де тӀавех Бешаев Ваха Хала дар ший хьамсарча коллективах къаьста. ЭӀамигача сага чӀоагӀо ю юха а шин коллективе хьава, ше болх баьча меттe юха а дӀаотта Геттара чӀоагӀъелаь из уйла Ваха эскаре водаш накъаппакхха ерригa бригада еча. Дег тӀара ловцаш доахаш. Эскаре бӀухочун декхараш кхоачашдеча дика толамаш дахара из тӀахьехаш къамаьлаш дир новкъосташа. Шийх беина тешам боа ца бе дош делар Вахас.

Из цо дизза кхоачаш а дир Юха а йиьлагӀча разрядагӀа дӀайолабу цо болх. Дукха ха ялаехьа шоллагӀча участка слесарий ремонтникий бригадан кулгалде хьожаву Ваха. Цеха кулгалхой а партийни организаци а тешар шийна тӀадилла декхар массала а саино цо дизза кхоачашдергхиларах, тӀехьакхаш хиина из бригада хьалхарча мугӀарашка цо йоаикхаргхиларах. ХӀаьта Ваха ше а вар ше кхоачашде декхар доккха мехаш долаш гӀулакх долга, коллектив йоакха еце а нунна кулгалде атта хургдоацилга кхетадеш Итт сагах латтача бригаде барткхоагӀо хилара мел эшар дир цо.

Тахан пайза вацар царна шоай бригадир, ховра из ший деша да волга, балха тӀера, ший новкъости гӀо де массе а хана кийча волга. Цудухьа мугӀахьа бар укх шоай къонача кулгалхочоа, раьза хилар цо-шоашта хьалхашка оттадаь декхар кхоачашде Уж шоаш а раьза бацар хӀанзалца шоаш баьча балха.

Хала-м хилар цкъарчоа цхьаболча наьха сакхетам айбе, балха тӀа кхоачамбоацараш ца хилийта, бакъда, бригадира хьинарцо аьттув хилар болхлой шоай гӀулакхаш холуш тоаде.

Лохачоа корабу никъ. Корабир из Вахас кулгалдеча бригада йоккха йоацача коллектива а. Дика гӀулакхаш карагӀдаьлар цуна рационализаце дешаш къоастадеча а. Дукхьал карарча шера 10 рационализаторски предложени сийна бригада коллективо, царех 7 балха юкъейоалаяро йиш хилийтай 23 эзар сом кходе.

Лакха мах баьб Бешаев Вахий балха. Цун накъха тӀа лепаш я Ленински юбилейни медаль. Къахьегама Сийлен кхоалагӀча степена орден. «Социалистически яхьe котальнинар» яха массеха знак.

Лакхе ва ма аллара бокъонна дипасти а хинна дӀаэттас БешаевгӀар делал.

Вахий эӀамагӀа вола воша Леча а ва эскарера ший гӀулакх чакхдаьнначул тӀехьагӀа заводе хьа а вена болх беш. Грозненски химико технологически техникуме дешаш ва Леча. Ший даьгара а воккхагӀволча вешийгара а масал а эцаш хьинаре къахьегаш ва эӀамагӀа вола Бешаев а.

Доккхий социалистически декхараш тӀаийцад Бешаев Ваха керте латтачи бригада коллективо — шера план хьалха Сийлахь боккхача Октябра 65 шу дузача денга кхоачашъе. Тахан цо доахача толамаша хьахьокх из цо кхоачашдергхилар.

Х. ДАДАЕВ.

ПРОИЗВОДСТВО ӀИЛМАЦА ЮВЗАШ

ТӀехкӀоаргача скважинашта бурув тохилга тайп-тайпарча халонашца дувзаденна да: буровой раствор чуяарца, скважина тӀад гоамдаларца, лаьтта чухерцарца, скважинан чура ченаш готьйларца, бурильни колоннаш дӀалуцарца. Дукха моттигаш хуа цхьан скважинана бурув тохача хана массехк тайпара йола халонаш нийслуш.

Уж халонаш дӀаяха, бурув тохара балхий эффективность лакхъе йиш хургья Ӏилма производствацарча вӀххача бувзама, балхаш вӀаштӀехьдоахилга эргадаьккха тоадара, новаторий бригадийн производстве хьалха латтарийн опыт шерра йоаржайра, социалистически яхь шерьяпа кӀийлен тӀа.

1981 шера управленен ВНИИБТ институтон цхьана оттаьй 1982—1985 шерашка кӀоарга скважинаш сихха хьалъяра программа. Из чакхъяьккхаро йиш хулийтаргья лакхерча мелерча скважинашта бурув тохара коммерчески сухал 1980 шера хиннача 169 м/ст беттагара, 1985 шера 400 м/ст беттага кхоачаш лакхъе.

Лохерча мелерча скважинай коммерчески сухал 280 м/ст беттага кхоачаш тӀаккхетаргья Цхьан бригада шера бу болх 1.5-зза тӀаьхетаргба Лакхерча мелера скважинаш хьалъяра цикл 110 денгарен бисангарен 465 денгаен бисанген кхоачаш лоацлургья

Программа оттаялехьа бурув техад 5100 метр кӀоаргага № 141 йолча Правобережни опытно - экспериментальни скважина.

№ 141 Правобережна скважина бурув тохаш керттера де лерхӀаш хиннар дар. тӀехьагӀа программа оттаеш ларде лаьца хӀаккьарча ханара технически средстваш технологически гӀулакхий комплекси юкъейоалаяра чотах бурув тохара сухал кхача йиш йолча бaлрамига кхоачаеш ма могга сихьяр.

Технологически рекомендацей цу ерригача комплексах фактически пайда эцар Правобережнерча № 141 йолча скважинана бурув тохаш, хӀаьта из болх баь А. Г. Мау бригада къахьегаш дика вӀаштӀехьбаьккха, профессиональни говзал лакха йолаш къахьегама а технологически а дисциплина дика нолаш хилар бахьан долаш. лоархӀаш хилар [illegible] толамаш.

Из скважина [illegible] дукхьашка вӀаштӀехьдаьннад «Грознефть» бурувдетгарам коммерчески сухал 530 м/ст беттага кхоачаш.

5100 метр кӀоарга [illegible] [illegible]

Цуна цхьана Правобережнера № 141 йола [illegible] [illegible]

бурув тохаш хьайийнача породехи чӀоагӀача фазехи цӀенбара способ оттае а юкъейоалае а йиш хулийтаргйола Ӏилма - тохкамий балхаш де. Уж балхаш ду А. Г. Мау бригада къахьегаш йолча Правобережная № 151 яхача буровой тӀа.

8500 метр кӀоарга скважинаш яхара бурув деттарара йолча буровой установкай циркуляционни системашта разработка еш я хӀанз укх сахьате ВНИИНефтемаш оалаш йола институт.

КӀоаргача скважинашта бурув тохаш хулача авариша чӀоагӀа хало тӀаюттаю. Программа лерхӀаш да авареш са хилийтара гӀо деш е уж дӀалхар сихдеш йола технически средстваш юкъейоалаяра чотах авари дӀаяккхарга йода ха лоацъе.

Цу гӀулакха де дезар да бурильни колонна лохен компоновкана гидравлически ударни механизм, кхераме йоаца аьрдехьара переводник юкъейоалаяр. Цу инструмента эффективность лакха хилар ховш да.

Авареш кӀезигъяра кхы а тешамегӀа бола инкъ латт геттара чӀоагӀа йолча кердача конструкцей резьбови соединенеш йоаккхача [illegible] пайда ийбарах.

Скважина хьяра ерригача цикла дикка за дӀалоац скважинана деча тохкама балхаша 1981 шера тохкамаш даьд управлене 17 горизонта 1298 дени бисанаш ба [illegible] хӀара горизонта 76 дин бисеш дӀа а [illegible] 65.9 процент хул тохкамаш деча балха производительни ца. Цо тешал ду тохкамаш ду ва кӀезигъяра резерваш [illegible] хилар.

Царех керттерьар я болх вӀаштӀехьдаккхара гӀулакх тоадар, болх сецалга цӀендах дӀадаккхар, авари, нийслу хилийташ бурув дӀачаккхарга йода ха [illegible]

[illegible] дукха а тохкама балхаш дарга дӀалоцдача ерригача хана [illegible] юкъа авари брака дӀаяккхарга йода ха а 1981 шера 17.3 процент хилар из.

[illegible]

А. [illegible] Грозненски УБР [illegible]

Кхачан программа кхоачашъеш

КООПЕРАТОРИЙ ФЕРМЕ

Масехк шу хьалха [illegible] ферма хьае лаьрхӀар арг[illegible] кооператораша [illegible]

[illegible]

ХӀаьта хӀина кооперативе дача аьнай ферма. Цуна [illegible]

[illegible]

дуьне хӀара деина из якухьийтилга вӀаштӀехьдаькха гӀерташ да тхо. Цу гӀулакха шарьеш я ферма, хьаьлеш латт механизировани помещени, цул совгӀа, 20 ваьрнега кхоачаш бобдашаш лолаарийола птичник.

ЧиьакӀий боахам а бийбалайтабац укхаза. Цу юкъе, [illegible] 20 эзар [illegible] Цу тайпа [illegible] вӀаштӀехь [illegible]

[illegible]

Доавъара гӀулакх [illegible] Сакнаркаша Александра Архиповна Расскановаи Анна Моисеевна [illegible]

тха ДӀадаха Ӏа геттара дика чакхдаьккхар оаха. [illegible] Артемовски элеватор — комбинора [illegible]

[illegible]

ТӀаьхьа [illegible] ветеринара [illegible]

[illegible]

фекционни лаларех хьайбаш намогаш хинна, е Ӏай а, е аьхка а хьайба лениа цхьанкха моттиг хоинаш. Шелар бӀарча да Тха ветеринарни служба бӀаьр тӀера дӀатуло [illegible]

[illegible]

дӀадоладаьа аргунски кооператорашa — [illegible] председателя Лаьантемиров Ӏинсас — Из гӀулакх мел лоархӀаме да [illegible]

[illegible] Доккха кхеде [illegible] дениад, цига оаха дожжъора [illegible] Республика кооперацес системе берриааш а бебе 0 [illegible] боахам ба хӀаьта Аргунерча парна юкъе хьалхьа моттиг а лелаш

С. ВОРОНИН.

СУРТА ТӀА саинараш А. [illegible] (аьрдехьа), А. Распашова.

Г. КУРИЛЕНКО сурт.

КХОАНА-КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ

Шоаш хьабеча балха, арахецача маьхка - булочни изделешта баха нах рьлза хилийтара шоай хьинар а ца кхоадеш къахьегаш бола болхлой Ӏиезига бац грозненски маьхка комбинате.

13 шу да Хадисова Хьава укхаза укладчица а болх лаш болх бу. Нахаца беза ме, Ӏимерза из хиларах лоарӀ из коллективе, сий ду цун. Цеха дикагӀйола болхло, хьалха латта маьхкӀоттар а Исаева Тойда а. Коммунистически къахьестамя ударник а машинист Морозова Анастасия.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) Х. Хадисова, Т. Исаева, А. Морозова.

И. ПЛИЕВА сурт.

НАЬХА ХЬАШТАШ ДИЗЗА КХОАЧАШДАРА

Укх шера кхачан промышленноста болхлой Ди дезду из вай республика автономе 60 шу, нохчийн гӀалгӀайн шоай лоӀамагӀа Россеца юкъебаха 200 шу дизара. Сийлахьбоккхача Октябра 65 шу дизара. СССР хьаль 60 шу дизара беха ма боаггӀа республина беррига къахьегамхой накъабахара, карарча пятилетка хьалхарча шин шера план дикка хапал хьалха кхоачашъяра духьа шерра яьржача социалистически яхьои паьха политически къахьегамеи хьинар чӀоагӀа айдаьча хьалашка.

Хоза а хеташ белгалдаьккха дог доагӀа халъа боахама дерригача довнъоина цхьана вай автономии республике дӀаяхачен карарчен пятилеткашка кхачан промышленность хийцца дегӀъухаш хилар. Хьальяьй дукха керда цехаш, предприятеш цу даькъе денкен бийсанен 132 тонн маькхи булкаши йотта № 5 йола маькха завод. 150 тонн шура чакхйоаккхаш йола керда цех хьальяьй Грозненски шурий комбинате, хӀаьта комбината шийна а реконструкци ёш латт.

Продукци дикагӀа, дукхагӀа, ассортимент шерагӀа йолаш арахецар духьа кхачан индустре материально технически база чӀоагӀъяра, керда техникеи технологии дӀаяс а юкъекхуллара тӀадераьдаь гӀулакхаш халдешза чакхдоахаш латт. Ерригаш хӀана яа аьнна йола республика кхачан промышленноста предприятеш хилаза дӀийоацача оборудованеца тӀалаьцъа я.

Кхачан промышленноста толамг кхоачашъяьй карарча ийс бетта план. Сохха цу мигъа арахийцачул 9 процент дукхагӀа я карарча шера арахийца продукци. Цу даькъе маькха-булочни изделеш — 3,2 эзар тонн, [illegible] тонн, макарош — 3,6 эзар тонн [illegible] 900 тонн [illegible] 10 тайпа керда продукци.

[illegible]

пенски даьтта заводен чъыгӀара - коньячни комбинатен коллективаш. ХӀаьта кхоалагӀа моттиг хьожальй Шелковски райпищекомбината коллективана. Даьхача толамий мах беш царна ений КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара-кара тела ЦӀе байракхаш.

Карарча пятилетка хьалхарча шин шера къахьегаме дика толамаш даьхад ийс бетта план хапал массехк ди хьалха кхоачашъяьча кондитерски фабрика, макаронии фабрика, «Столичный» яхача фирменни тика, кхыча предприятей коллективаша.

ЦӀей сийна лоаттаь къахьегама пахта доккхача хьинарна лелаю «За трудовую доблесть» яха медаль лелача № 1 йолча маьхка завода пекара Джабраилова Асяс, бод кийчбеча М. Сетяновас маькха комбината слесара Н. Фомина, померош кхоьи йиъи йолча маьхка заводий болхлоша З. Татаевас, Н. Холодинас, макаронии фабрика прессовщикаша Н. Севостьяновас, М. Наврузовас, дукхача кхыча къахьегамхоша.

Шерра яьржаяр даькъа болхлоита юкъе укх пятилетка хьалхарча шин шера план вай республика шӀей деадеча лекха кхоачашъяра тӀехьа лоаттаь социалистически яхь. Тахан доккхал а деш ала йиш я 117 саго шоай дош дизза кхоачашдаьд, аьнна.

Халахете а, карагӀдаьннача дикача хӀамаца цхьана тха балха юкъе хӀана а кийслу тоъал доцахий кхоачамбоацараш, шоашта оттаьь планаш кхоачашца еш арахеца продукци дика йоацаш [illegible] моттигаш. ХӀана я тӀехьаюсаш йола коллективаш а. Арахеца продукци кӀезигъяьй Серноводски Ачалукски минеральни хий арахецача заводаша.

Даиза диргдоаца де хьар да уж дерригa кхоачамбоацараш дӀадахар, къахьегамхой тӀехдинача, чам болча кхачан продукташа Ӏалашбар.

С. НАЦЭЕВ,
Нохч-ГӀалгӀай АССР кхачан промышленноста министра заместитель.

Ханал цхьа кӀира хьалха

МагӀалбикерча маьхк еча завода къахьегамхоша ханал цхьа кӀира хьалха, 23-ча сентябре кхоачашъяьй укх шера ийс бетта маьхк а кхыйола продукци а арахецарен маьхала йиккарен план. Пачхьалкхен планал совгӀа райониерча къахьегамхоша кхьачай 208 тонн маьхки кагий хӀамаш. 125 процент кхоачашъяьй ийс бетта мерза хий — лимонад кийчдара план. Ерригa а 33 эзар сома маьхха тайп-тайпара кхачан продукци мах беча предприятешка дӀалхьийтай завода коллективо планал совгӀа.

— Дукха наьха лоткъамаш хулар тхона арахеца маьхк а кхыйола хӀамаш а цхьаццайолча хана дика ца хилар бахьан долаш, — яхаш дуви завода директора Булгучев Хьасана, — укх шера июль бетта хиннача собране дийцар заводо арахецача продукце дикал лакхъяра доаш. Партийни собране белгалдаьха дукха гӀулакхаш чакхдаьхад дикагӀйола продукци арахецара. Октябрь бетта отчетно-хоржамии собрани йолча хана коммунисташа юха а кьоастадир де Ӏалаштехь ца даьннараши карагӀдийннараши. ХӀана мора деттаьш кийчбу маьхк еш бола бод. Белггала чӀоагӀбаьб технологически тӀахьожам, товаьй завода оборудовани, хӀара сменагӀа технологаш хургйола гӀулакх Ӏалаштехьдаьккхад.

Геттара кӀезигденнад хӀана наьха лоткъамаш. Ишта завода коллективах бехкаш доахар наха кагий хӀамаш арахецаш ца хиларах. Завода цхьа пийшк болх ца беш хиларах пийседеннадар из. Укх шера из пийшк тоа а яь чӀорекаш, калачаш, кхыйола кагий хӀамаш дукхагӀа арахеца йолалий заводо, цунца цхьана белггала лакхдаьд наха аша мерза хий арахецилга а.

Цехашта, бригадашта, сменашта юкъе яхье дикагӀа толамаш доахаши хьалха латтаии хьайоагӀа мастер Л. Эрсмиоева керте латта маьхк йотта бригада. Заводе массаред хьалха бурийттаьагӀча сентябре кхоачашдаьд цо ший ийс бетта декхараш.

МоллагӀа шоашта тӀадилла гӀулакх дизза кхоачашдеш, оисаре къахьегаш, социалистически яхье хьалха латтарий мугӀарашка болаш хьабоагӀа маьхк йотташ йола Л. Беймуранова, бод кийчбеш бола М. Дзортова, З. Балоева, З. Эрениоева, слесарь К. Сагиев, грузчик Ш. Боков, дукха кхыйола болхлой.

Берригача советски наха а санна, дег тӀара кьоабалъеш тӀаийцад завода болхлоша КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленумо белгалъдаьккха Кхачан программа. Коммунистически парте, советски пачхьалкхено къахьегача сага дахара хьал товдира на хадлаш йоакхо еш хилара керда тешал лоархӀ цар цох.

Ишта дика балха толамаш даларна деаду укх шера завода къахьегамхоша шоай шӀей — кхачан промышленноста болхлой Ди.

Кхачан программа кхоачашъеча шоай кертера декхар лоархӀаш, шоашта карагӀдаьнна дикадир дӀачӀоагӀа деш. ДӀахо йолча хана завода къахьаьча латта декхараш кхы а дикагӀа кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьега лаьрхӀаш ба уж.

А. ХАРСИЕВ.

МЕРЗА ХӀАМАШ ХЬАЕРИЙ СОВГӀАТАШ

Тха фабрикин [illegible] коллективо продукци арахецара ийс бетта план [illegible] хьалха кхоачашъяьй [illegible] продукци [illegible] эзар гаргача сома маьхка [illegible] къахьегама [illegible].

Дерригача технико-экономически хьосаламий [illegible] кхоачашъярах карарча шера хьалхарча ах бетта балха итогех Заводски района промышленни предприятешта юкъе хьалхара моттиг а кьовсаш фабрика коллективана сийнай Сийлен гранотен карара кара тела ЦӀе байракх.

Уж толамаш доахача геттара дика къахьийгад социалистически яхье дании хьалха латташ хьайоагӀача бара [illegible] бригадин [illegible] коллективаши [illegible] Асяй керте латта [illegible] болхлоша шоай профессиональни шерна. Сийлахьбоккхача Октябра 65 шу дузача, СССР хьаль 60 шу дузача дена [illegible] укх [illegible] массехк бетта [illegible] [illegible]

Из продукци [illegible] къахьегта дика къахьийгад болхлоша Л. Сидоренкос, М. Тисаевас, Ф. Хаитыровас, кхычар а.

Шоай профессиональни шӀейна накъабоагӀаш дика болх баьб М. Иличенкос, Т. Дуйшовас, М. Дудинас, А. Ш[illegible], А. Аргам[illegible], П. Иваьа.

Дукха керда продукци арахецара [illegible] СССР хьаль 60 шу дузача дена [illegible] [illegible]

Ф. АСХАБОВА,
[illegible] кондитерски фабрика лабораторе заведующи.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКА — ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

БЕХК ДӀАТӀА ЦА А БЕХКАШ

Вай республике мах беча предприятешта юкъе эггара йоккхагӀчарех цаӀ я «Промтовары» яха Грозненски розничнии торгови объединени. 1200 саг ва укхаза болх беш. Объединене цхьайтталагӀча пятилетка хьалхарча шера заданеш 101 процент кхоачашъяьй, планал совгӀа бахача нахага 832 эзар сома маьхха товараш дехкаб.

Дукхача тикай коллективаши СССР а НГӀ АССР а юбилейшта ниихъайолхаш укх шера 9 бетта планови заданеш тӀехкхоачашъяьй. ХӀаьта бӀарча объединени кхьийнача товарооборота 9 бетта план 91 процент мара кхоачашъяьяц. Вахача нахага 3 миллион сом совгӀа маьхха товараш ца дохкаш дӀадал. Укхаза объективни бахьанаш дац ала йиш яц. Масала, чӀоагӀа Ӏаткъаш хилар центральни рынке реконструкци яр бахьан долаш торгови предприятеш дӀаиэъовлар. Цул совгӀа, наха ховргаш я эцаш а долча товарий фондаш а укх шера 827 эзар сома кӀезигагӀа я соахка хинначул. План кхоачашъяра Ӏаткъам хинна кхы а цхьаьца бахьанаш дуйца йиш я. Цхьабакъда, бахьанаш лехарех гӀулакх далац. Уж хароаши йолладе а, планаш кхоачаш а тӀехкхоачаш а яь дукха коллективаш а объединене. Царех я сийлен Узла тӀа дӀаллаьь №№ 20, 24, 10, 12, 61 ишта кхыйолча тикай коллективаш. Укхаза дерттӀа ӀалаштӀехьбаьккхаб организационно - кхетама болх, шерра социалистически яхь йоаркалай, лакха а мах бара культура, хӀаране шийна хьалхашка латтача декхарий бехктоккхам кхетабу.

Цхьабакъда, объединене массайолча предприятешка ишта латтац гӀулакх. Коллектива членашта коммунистически кхетам балара, мах белла тоадара де лезар даьдац партийни организацешо, цун бюрос. Аьлар собране отчетни доклад аьча партбюро секретара Л. Л. Макаровас. Коллектива кхетам балара, болх тоабари бокхха иза ба профсоюзни, комсомольски организацей, халкъа тӀахьожама постий, группий. Общественни организацешта дерттӀа кулгал а деш, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара уж партбюрос оарцагӀьяха хинна яларе хургдар тахьи объединене дола кхоачамбоацараш. ХӀаьта уж кӀезига а дац укхаза. Советски торговле правилаш телхаяь дукха я моттигаш объединене. Цхьабола кулгалхой сагота на хиларах дукха деиаш даьд пиччахьалхенна. Масала, № 20 йолча тика чу 36 эзар сом недостача хиннай. Из бахьан долаш партера а балхара и дӀаяьккхай цу тика отдела заведующи хинна Н. Н. Ткаченко. Ишта кьоалаш деш моттигаш хиннай №№ 67, 58, кхыча тикашка. Автотовараш дохкача тика чу заведующи хиннача коммуниста Б. А. Симонина легковой машинаш йохкара комиссионни правилаш телха а еш, уж йохкара-эцара оформлении лаьй.

Объединене кулгалхоша шиё ханнахьа де лезар лаьдац социалистически доалахье тешшаме лоравлара ӀалаштӀехьдаьккхара. Халлaнaa тӀахьожам лоаттабаьбац тикашна товараш довхара, нассошка ахча дӀачутелара.

Тикашка наха ца эцаш дола дукха товараш Ӏоаш хиннад. ЛаьгӀбалийтаб коллективе беш бола политико-кхетама болх. Из бахьан долаш шӀеиxашта партийни бехктоккхаме лааб коммунисташ объединене директор хинна нов. Аюзов, цуй заместитель хиния нов. Зубайраев, кхыбараш.

Тахан объединене дика доацаш этта гӀулакх кхета а деш, болх тоабара, наьха хьашташ дикагӀа кхоачашдара коммунисташ собране дола а бувлаш, де деларех шӀецхашта дувнарда, аьнна хетар. Цхьабакъда, цхьаболча коммунисташа даьча къамаьлаша хьахьокхар цар шоашта хьалхашка латтача декхарий бехктоккхам дерттӀа кхетабаь ца хилар. Цецвоаккхаш дар партбюро секретара идеологически дешашта волча заместитела нов А. Т. Малинина даь къамаьл. Объединене эттача хьелашта анализ а ца еш, коллективана кхетам балара шийна тӀадилла декхар кхоачашдарах а ца дувцаш, беррига а бехк партбюро секретара тӀабилла гӀерташ дар цо даь къамаьл. Устапа дӀадеххача бесса объединене хӀара бетт-бетта партийни собранеш, заседанеш лаьй. Укхаза дийцад социалистически доалахье лоравелга, торговле болхлошта коммунистически кхетам балар, керлалар юкъедоаладар санна дола лоархӀаме дешаш. Цхьабакъда, цар эффективность лакха хинна йоацилга тахан массанена а гуш да. Эггара хьалха партбюро балха тӀа дола кхоачамбоацараш бӀаргаго а коллективе беча партийни балха лостам бала а йиш йолаш а ховргдолаш а бар нов. А. Т. Малинин, цо дийцар хьаллоацаш хинна коммунист Т. П. Киселева а. Из царна де магандар, е ше долча бесса аьлча, лаизар.

Из ийсо белгалдаьккхар къамаьл даьча парте а къахьегама а ветеран йолча Т. М. Филимоновас, № 70 йолча тика директора, партбюро члена М. Х. Мурдалова, № 10 йолча тика директора М. А. Абдулкеримова, кхычар а.

Цар а лхацар партийни бюро балха тӀа кхоачамбоацараш дац. Уж долаш да. Бакъда, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара ерригa а коллектив оарцагӀъаккха партийни бюро, ӀалаштӀехь ца даьнилга, хила езача тайпара хинназ партийни влияни, товле деза парте дӀадеххача тайпара коллективашта коммунистически кхетам лулга, дикагӀа кулгалде деза общественни организацешта. Из ишта хиларах партбюро секретара хинна а ца Ӏеш, партбюро, берригача коммунистий бехк ба, йоахар коммунисташа.

Керда хержача партбюрос хьалха хинна гӀалаташ ца а дувлийташ, тоабе беза массово-политически болх, партсобранешка тӀанийду сонамаш кхоачаш дизза даргдаш. ДикагӀа кулгалде деза общественни организацешта, критиках ца а кхераш. Бехк дӀатӀа-хьатӀа ца а бехкаш торговле болх тоабе беза. Из дар къамаьлаш даьчар кертера дӀадехаш хиннир.

Собране лакъа лоацаш а къамаьл деш а вар Нохч-ГӀалгӀай АССР-а торговле министр нов. Г. В. Лопатин.

М-Б. ЦИЦКИЕВ.

Политически экономически дешара система

Сийлахь-йоккхача союзах лаьца къамаьл

Массанахьа дӀадоладеннад партийни комсомольски дешарен къахьегамхой экономически образовани ну. [illegible] «Малгобекнефть» НГДУ цар тейпи, профсоюзни, комсомольски организацей а. [illegible]

[illegible] Владимир Ильич Ленинах. [illegible]

сам лоаттабьча шерашка Коммунистически партеи Советски пачхьалкхено [illegible]

[illegible]

Л. [illegible]
«Ленински байракх» яхача районни газета редактора заместитель.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Малхбузехьара Бейрут. Ӏаламате доккха аулам даьд израильски воецица. Малхбузехьарча Бейрута йисте йолча Сабраи Шатили яхача палестински беженцей лагерашка баха нах боабаьб.

Израильски палачаш Сабраи Шатилен улицашка чу а хьийлхи оаахарий хьисапе боабаьб шеаошка биса хинна бокхий нах, кхалнах, бераш. Ца боабеш тамашийна кӀалхарабаьннараша дуаш кхыметтел наькъагӀа доазна бераш а доадора оккупантaша, яхаш. Лагерий территори шӀайин дизача декъех хьалйиза хиннай (сурта тӀа).

ЮПИ—ТАСС телесурт.

ЕРЗАШ ЙОАЦА ВЬЕТНАМА ЧОВНАШ

Тайнинь яхача вьетнамски провинце Кампучеанрча доазонна йисте хьунах хӀама тӀадоацача шаьрача ара юкъе дукха итташ километраш гаьнара хьежача а бӀаргагуш багӀа Ба Ден яха лоам. Цу лоам тӀа цхьон ханалламалахьа хьальаь хиннай буддийски диках тешараш хӀана а тӀехьа зерате хаш йола кхо къуб. Укх шера феврале кхертӀой дадача наькъа танилгагӀа зерате боагӀача дункхача пахаца цхьана хьалтӀадовлаш дар тхо цига. Наькъа танилга дӀоаххала, ерзана а аьнна ягӀача чхараштен тӀоштен юкъе, ма дарра аьлча лаьттах хӀама тӀадоацача лоаман боса оагӀоца юкъ-юкъе чура хара даьнна, цхьан хана сомей лаккен хиннача гаьний хенаш вийслора. Къубаш тӀа лераш и фугасни бомбаш еттапларах йиса. Напалма алан кӀуро а ишта ший лераш йиталр цар пенаш тӀа.

Вьетнамски специалисташа дийцар тхона американски эскаро Вьетнама халкъа духьала химически тӀом беча хана укхала хиннача содытеех.

Тайнинь яхача провинце шаьрача территоре тӀа мел дола хӀама бӀаргагу Ба Ден яхача лоама тӀара дӀахьежача. Из лоам къуаcаш лира тӀом баьб. Вьетнама патриоташта хьулабала дика моттиг яр джунглеш. ТӀом лаьттача кхыча участкашка а санна, цу лоам тӀа аьнна тропически джунглеш дӀаяхара операцеш йолалий США эскаро. УХ хьисапера нервно-паралитически дохьажа веществаш (ОВ) тохаш хьаль ковчал чумехкаю прибораш а тӀалатташ йолча С-130 яхача американски транспортни самолеташа цу районе моакхо бесса ковчал чумехкайяр джунглеш тӀа цкъа санна дукхала а. Лоама тӀара джунглеш хӀаьан хилар Ба Ден яхача лоама-тӀара ираш хинна а Ӏензар Вьетнаме хӀаланкьаь хьу еррига а лаар хӀаьта йиъ миллион гектар и. Лоаман оагӀошцара лаьтташ тӀом Ӏо на боаннхаш бутарболаш хиланзар. Десла хӀама дора американцаша неприятeсчии дагӀа а делхийташ на процесс сохьаэр дувхаш. Лоаманнара хьунаш [illegible] цу тайпара [illegible]

[illegible]

США эскаро химически атакаш аьча моттигаш [illegible]

[illegible]

тӀадаьхна тайпаш а тӀехьа. 18 тайпара оалхазараш мара ца хилар.

Вьетнамски специалисташ даьча лоархӀамегӀа, шаьрача аренашка укх гаргарча 100—200 шера тӀаргъяц хьу.

Цхьан юрта тхога гайтар моттигерча Ӏамашкара даькха массехк тайпара чкъаьрий. Уж чкъаьрий дегӀалахкара аномали бӀаргагора специалист хила везац. Уж лоацагӀа да, цар букъатӀехк гоамъенна, сов бийста энжи баьннаб корта. Цу тайпара чкъаьрий даац цига бахача наха.

Къулбехьен Вьетнаме 500 эзар гектара тӀа хинна мангрови хьунаш геттара хӀалакьхьаь дӀаяьхай. Уж хиннача моттигашка ушалаш а латташ, тӀайоалаш хӀама а йоацаш шаьра аренаш я хӀанз. Массаза а цига баьхача наьха кхаь даькъах ши дакъа цу ерданъаьннача районашкара дӀадахад.

Дукха шераш хьалхагӀа леиз шоай хур даь мехка флорен фаунен юха дӀайолае гӀерташ ба вьетнамцаш. Къулбехьен Вьетнаме юха хьахиннай каучук йоаккхача ара, кокосови пальмай плантацеш. Гаина е гаиза юха меттаоттаергйолаш я мангрови цхьадолча даькъе шаьрача аренашкарен хьунаш. Цхьабакъда, ала хала да, ишта а мел а ерзаюлургъя США химически герзо цу мехка бахача наькъа уахийчонна яь ерзаш йоаца човнаш.

Вьетнамски лораша даьча лоархӀамегӀа, токсически, химически веществаш Ӏаькъа ши миллион гаргга саг ва, царех кхо эзари ах эзара тӀом лаьттача шерашка вена дӀаваьннав. Дийна бисарий дегӀамаш тӀа холи ца дийхкан шийхи кхийтта, барба дулургдоаца лазараш, белгалонаш и иммуни центральни нервни системаш телха, кхы тайпа лазараш тӀехь-тӀехьа чӀоагӀагӀа гучадувлаш.

МоллагӀа тайпа бале а, тӀом социальни бала ба халкъашта. Чолакхаш баь нах кхе ца буташ чанхбалац тӀом. Цхьабакъда США эскаро Къулба Малхбален Азе баьча химически тӀехьа къахьетта моттиг дӀалаьцад истори чухь адамиена хӀаннана на лайбача тайпара доккхий дуламаш шийх дарна.

США эскаро баьча химически тӀома [illegible]

[illegible]

Ӏодешше а дайна эйпе бераш бӀаргадайра Ханой, Хошимин, Тайнинь яхача городий больницашка. Керда Ӏодаь дукха бераш маьженаш эйп яьле (кулгаш е кӀегаш доацаш, кӀегаш ӀашагӀлете, маьженаш эшаеле), бӀарга шӀераш йоацаш е ӀалаӀа бӀаргаш доацаш, кертой аномальни буттамаш долаш, боарамагӀа дегӀабена керта хьоа боаш, керта туте чу бегаш кьина, «пхьагала таркъ» йолаш, ерлаш йоаца човнаш дегӀа тӀа йолаш хул. Каст-каста моттигаш кийслу сиамеки шола даь бераш, эпилепсех кхоташ дола бераш деш. Вьетнама бӀаьш эзараш хьалхах тӀехье ца хулаш ба.

Химически тӀом болча хана мар е сесаг эйп дапарах тӀехье ца хулаш бола дезал бархӀазза дукхагӀа хиннаб, хӀаьта эйпе бераш деш йола моттигаш — 15 зза.

Верах болта кхалрака аргомачеш а тӀехьеига дувла эйпаш а гучаледх дукха шераш даьначул тӀехьагӀа а, цудухьа укх лазараш эӀа ца лоалаш дисара кхы тӀа а дебари кхерам болаш ба гӀулакх. Цунна тешал ду город Хошиминерча гинекологически больнице лораша гулъяьча заннеша 1967 шера дайна даь бераш 1952 шерана ийседача 33 зза дукхагӀа хиннад. 1976 шера даьраш — 50 зза. Из тайпа сурт да Къулбехьен Вьетнама кхыча провинцешка а.

ӀалашагӀкхайттача медико-статистически заннеша геттара доал баьду. США химически герзо Къулба-Малхбален Азе баьхача наьха тӀехьенех эйп а тохаш даь дулам дукхача хӀамашка дахлача атомни бомбаш еттарах Хиросимеи Нагасакеи бахача наьха тӀехьенашта дуьтта дуламаш моргаш ба. Американски империализмо шийна [illegible]

[illegible]

Профессор [illegible] АНТОНОВА.

МОСКВА. Моссовета цIерагIча Паччахьалкхен академически театра «Братья Карамазовы», «Тема с вариациями» «Черный гардемарин» ялача спектаклашна ролаш ловзарах 1982 шера Паччахьалкхен премин лакхийта оттавьа СССР халкъа артист Ростислав Янович Платт (сурта тIа).

В. СЕВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

МАТЕРИАЛИСТИЧЕСКИ УЙЛАШ ЙОЛАШ КХЕБУ

Хьехархой Ерригсоюзни съезде ноя. Л. И. Брежнева аьлла: «Керттердар да шоаш уйла ерзйолаш оаш уж Iомабеш хилар. Ништта мара а алхха ништта мара а хьахилаш знаней дог тийшаи бIарчча цхьа уйла. Ништта мара а алхха ништта мара а вIаштIехьдоалалургдац вай сийлахь - йоккхий идеяш шаьрла урок сания а ца лаьаш хетарийн терказмен система нагирхошьа тIаяинйтилга». Геттара нийсен ма лаппен аьнна дешаш да.

Ховш да, дола хIама хьалхадоахаш дола бераш шоашкара хIама де Iомаде хала долга а цкъала дулургдоацаш долга а. Даим «ма делахь», «кулг ма тохалахь», «ала ма ала», «дукха хIоа наргахьа вахап хьо», «хьо воацаш а кьаастадулургла тхога ил», «хIана а эIамига ва хьо пу ньамаьлацита» яхаш бер юхатеттаи хилча, цхьаникха хIама шийггара ца а деш, цхьацие шийна хьалхадахнихар дог доахаш хул бер. Цудухьа тхо — хьехархой, шоай хьаькъалца знанешта тIакхе, материалистически уйла шоашка яйта Iомаде гIерт бераш.

Вайна ма харра, дешар хьехара болх вIаштIехьбоаккха керттера форма урок я. Цудухьа бераша тIадийрзза болх бергболаш, шоашта дIахьалкашка дикьар шаьрдаь ца Iеш, знанеш шоаш а хьалохаргйолаш урок вIаштIехьаккха гIерт хьехархой.

Дешара программаша дIадехаш дола уж хIамаш В. И. Ленина указанешкара хьадоагIаш да. Комсомола III съезде йо аьнна: «...адамаш Iоаль ерриге знанеш хьаьца, коммунизм шоай цхьа шаьрдь хIама а хургйоаш, оаш оашош теркалдаь хIама хургдолаш, чIаппарча образованиега диллача ца хиача арийоаца выводаш хургйолаш хьалха Iомадала дела вай».

Из деххар дика кхетадеш чIоагIа бехктоухаме хеташ ба тха школера хьехархой. Школа сий даьха лоаттаду математикай физикай хьехархоша М. К. Олжоркиева, Н. А. Ильяшас, Л. М. Копловас, арсий мотти литературея хьехача Л. И. Цечоевас, К. Б. Льяновас, юкъьанцарча классий хьехархоша Х. М. Хадзиевас, Т. Д. Мурзабековас, Р. А. Джамбулатовас. Цар урокаш белгалйоал теоретически чулоацам бIаьхийи пайданагIа йола дешар хьехара методаш дукагIен хиларца. Халон хан ца кхоасаш Iомаю цар школьни программаш, керда учебникаш, керда методика. Царгара Iомалу школера вож хьехархой.

Урока тIара теоретически знанеш Iомаль ца Iеш, уж знанеш практике чакхьякха Iомавала а вела дешархо. Уж декхараш кхочаш а деш, дешара материал дикагIа, чулоацам кIоаргагIа болаш, сакъердамегIа хургйолаш, хIанарча Iилман боарие, дешархой шоай инициатива хургйолаш, уж шоашкара уйлае Iомаргйолаш хьеха гIерт хьехархой.

Математика хьехача хана дешархоша деча задачаши примерийи ларде илача математически закономерностешта дешархой духтIабаха гIерт хьехархой. Хьехархой методически арсенале керттера моттиг дIалоацу дешархошна уйла шерагIа йитара тIаерзалуча дешара приемашен методашен.

Тха хьехархоша дукха болх бу юкъьанцарча классашца Iалам довзара дешаш Iомадара. Цу предмета урокашка йIаьхий материал лу дешархошта материалистически кхетам балара. Урокех пайда ла шера керттерча бечна ханашна Iалам, баьцовгIаш, юрта боахамера хьайбаш, кхаьхьегача цхьа балхаш зера. Деша а ловйаш, практически мошин долаш я уж урокаш. ЧIоагIа уйла тIайоххийт экскурсеш яра, школьни дешара - опытни участке деча практически балхашта. Цо берашта практически навыкаш лу баьцовгIашта Iуьнал дара. ЙIаьхий материал гульбый цем балкхара. Iалам дедадолийт, лорде, шоаш кьа а хьегаш ца тоалургдола гIулакх де догьоттийт.

Хьехархой Х. М. Хадзиевай, Т. Д. Мурзабековай опыто хьахьоку, гонахьарча вахара белгалдолаш эс а лувш, хьехархоша шоай дешархой уйла е, выводаш е, цу белгалдолашта ларде яда закономерносташ кхетае а уж шоай вахара юкъьеналхьа а мишта Iомабу. Берашта йоазаши кхетаеия йолча материалаца дIанхетабу хьехархоша дешархой Iалам бIарчча хилара идеях, кьаьгга масалаш а ихулаш дIахойт дийначеи дийни довзачеи Iалама юкъьера бувзам. Ха а хоош Iалама лем боахаш хилчи дешархой белам тIабода хьамсара Iалам Iомадара. Даьхе дукха еза, цун рулцьаи кам бе Iомабу.

Дийнача Iалама дIахо а вем боахийт берашка классе боаша беча балхаша а Цун на юкъедоагIа цIагIа лоаттадеча зилашта Iуьнал дар, классе баьцовгIай рассада кхеар, шоай школана гонахьа а юрта территоре тIа а сажанцаш дIайогIар.

Тха школа юкъьанцарча звенох болча хьехархой теркача юкъьмоттиге латт дешара-кхетама процесс дIахоштавьнкха тоаяра дешаш. Методически объединенеш ... Iомаш КПСС ЦК июньски октябрьски (1980 ш.) ноябрьски (1981 ш.), майски (1982 ш.) Пленумий материалаш хьалха дехкараш оттаду партеXXVI съезда решенеш кхочашъяра.

Хьехархоша идеологически нийсо яра хьехархоша беш бола методически болх вIаштIехьбаьккхара дешашта уйла чIоагIагIа тIахийтаро аьттув баьккхаб дешара - кхетама процесса эффективность лакхъяра.

Юкъьанцарча классий хьехархоша толаме кхочашду урока тIа хьехам балара декхараш. Цунна дола къаьхьта тешал да уих кхаь шера вIашта тIехьабуса дешархой боалаш хилар. ДукхагIчар 4 а 5 а йолаш дешаш дар.

И. БАРАХОЕВ,
МагIалбика районерча Ново-Редантски 8 шера школа директор.

«ВАЙНАЬХА ЛАЬТТАХ ДОЛА ДУВЦАР» ЦИРК

Ништта цIи тиллай Грозненски цирко ший аргIанарча сезона программах. Сценаре автораш ба Карманский Ефими Кукеов Владленин. Режиссер-постановщик Е. Карманский. Из программа хетаьй СССР а Нохч-ГIалгIайчен а юбилеешта. Авторий а постановщина а Iалаьмате дика вIаштIехьлаьннад СССР халкъашта юкъера доттагIал, бартцхьоагIо гучадоаккхаш йола программа язъе а оттае а. Россе вай халкъ хьалхарах баьнна пайда гучабаккха Советски Iаьдал эттача гIоне масса оагIонахьара дегIабенача Нохч-ГIалгIайчен халкъа боахамах, искусствах, культурах, литературах лаьна шийтайпара хоза дош ала, даьха толамаш довзийта а хьахьокха а. Из гIулакх дика вIаштIехьдоал хIаьлина пах зале Iохайша боаллаче, чура сердало а йоайий экрана тIа гIолла хьагойташ йолча кинокадраша. Укхаза вайна гу эрсий а кхыча советски халкъий а новкъосталца мел лакхленашка даьннад Нохч-ГIалгIайчен халкъ, ништта цу шин оттоле гIолла чакхйоал вай лекхарий халкъий доттагIален цхьоагIони кIоарга маIан дола тема.

Кинокадраш хьекта далача, дIайолалу дукха иллеш стихаш, музыка йола пролог парад. Из хольеш тоеш белгалйоаккхаш ба Илланчен Шери-Бабен Иллевча — цун роль ловзаю Элисултанов Мусас, Шери-Баба — из роль йоаш Авдеева Светланас. Авторашта шера юкъейоалаьча вайнаьха поэтий стихашца оттисташа композиционно Iалаьмате хоза юкъ еррига программа дуьц хиначох. хойт эрсий халкъаца вай къамо хIана тессад доттагIал, цу гIулакха фу бахьан хиннад. Вошал тессача хана дена цу гIулакха мутIахьа долаш дезаш бе делла доттагIчун кулг, хало, аттото эттача дIо ца хецаш ликадар а хала дар а цхьана лекъаш. Даьхен бирса ханаш тIаэттача денаьлен майраллен духьал отташ хьа мишта даьхкад.

Хинар, дикачунга вайнаьха халкъо тийса са доашхаш, шийтайпара кIоарга маIан, символика йолаш я кIай говраца РСФСР заслуженни а Нохч-ГIалгIай АССР халкъа а артиста Нугзаров Тамерлана гойташ йола номер. Из говр хьалаца гIерташ цуна тIехьауд прожектор. Бошьоал дар аьлча, из кIай говр гоир хиин Iац, — из вайнаьха халкъо сатийса дикадар, эрсий халкъаца цо лийха доттагIал а вошал а да. ХIаьта из динадар а вошал а эрсий мохи ба, цу говра тIаичача гIерташ, из говр лаца гIерташ тIехьудаш йола прожектора дIанараш цу диканга кхача гIерта вайнаьха халкъ да.

ТIехьара лоаш цар из кIай говр Нохчаша, ГIалгIаша сатийсар кхоачанкул.

Ништта поэтическа а романтически а тоаль йоаих из доттагIаеи тема цирко.

Сийлахь-доккха Октябрьски денош тIаэттача цIеча говраца аравоал Асланбек Шерипов, шийна гонахьа шийи «революце мурдаш» а болаш. Майра латт кIайчарех, бакъда, ший са а дIалу Совета Iаьдал бахьан сийлахь-воккхача Нохчийчен воIо. Вахар дIахо додаш да, Iодиллад керда вахар. Бакъда, фашисташа тIом хьоабу шоай гIоза вахар Iодуллаш доаллача советски халкъаца.

Деррига халкъ гIотт Даьхе лорае. Говраца аравоал шийи пулеметаца ийс бIаь тхьо фашиста са дIадаьккха Советски Союза Турпал Нурадилов Ханпаша. Уж ролаш ловзаеш ба «Нохч-ГIалгIай джигиташ» яхача группера говрабаьреш.

ГIа укх программе дакъа лоацаш кхьбола цирковой артисташ а Массане а хозахеташ, чIоагIа тIоараш детташ тIаэц уж.

АВДИЕВ Бек.

СУРТАШ ТIА цирка таш хьалара номераш.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

Керда стихаш

ДАЬХЕ БАХЬАН

ОЗИЕВ Салман

(Поэма)

Керда вахар кхолла
аьнна,
БIашагIкхийтта,
Iохайшаб уж безаме.
ГIоза вахар деладенна,
Дукьалзенад,
Дегаш хьоасташ,
Иразгойташ тешаме.

Уж шиъ да хIана
ЦIен-да — нана.
Доладеннад керда вахар.
Керда дезал цар
хьакхолл.
Эргаш хет хIана дуне
царна:
Кхоачашхиннад цар мел
яхар.
Шоайла безам цар
совбоал.

* * *

Эггар хьалха шоай
хьахинна
Бер сов дукха дезаш хул.
Боккха кхаъ ба даьнанана.
Безамег! фу хургда цул?!

Деза да из,
Хьамсар да из.
Цо цIен вахар
кердадоаккх.
Цо лард йоллаш хьахул
ираз,
Дезалий цо дог
гIоздоаккх.

«Шийна тIехьа къонгаш
хьийта
Веларг хилва!» — наха
оал.
Из да цу дас-нанас
дийха,
Кхело царна денна доал.

ХIара бер хьа масса
хула
Даьна-нанна хоза хет.
Шоай гIадбахар дулац
хьула.
Берана ираз тIаккхет.

Бала хеташ кхаба дезар.
ГIайгIа хеташ йоакхо яр.
Дезал бебар дукха деза.
Хоза хет шийбера лар.
Бакъда, селлар деза
бераш
Даьхенна эше дIалу.
Мелла царех тIехьале
лерхIаш
Шоаш беле а —
къоастаду.

Нагахь Даьхенна ийшача
ДIалургдоацар фу
хургдар?
Даьхе яккха тIахтайдача
Сага массниг духьал вар.

Хала дешийдаьна-ваьна
Дукха хьийста, тернадаь.
Селлар хала кхедаь.
кхийнна
Бераш дала, къоастадаь.

Царна м хIана а бераш
да уж.
Мелла кхийна уж дале
БIаргагуш санъердам
хулаш.
Даго хьоаст, деладеле.

Воарам боацаш дезар
бераш,
Дошхал дора царех цар.
Царех тIехьале а
лерхIаш.
ТIехьа дита дерхIар цар.

Бакъда, везаш Даьхе
бахьан
Шийса дIалургдоаца
вол.

Даьхенна из эше тахан
ВоIа метте отт-кха йоI.

Татархана вай Даьхенна
Велар кхийна шийши
воI.
Тутай наькъан Идриса а
Елар шийна елаш хинна
Эсет яха хоза йоI.

Уж ши воI а, Эсет
санна,
Велар тIем тIа турпале.
МассагI вар уж тIем
тIа веннар
Лакхъеш Даьхен сийдале.

Iаддарпэкъас белар
къонгаш,
Шийн цIа къонгех
доассадаь.
ЦаI цIавера човнаш
хинна,
Вож шиъ Даьхенна са
денна
ТIема ара аллийсар.

МадагI вар цу тIем тIа
венна
Цу Ханпашел майрагI
вар,
Ийс бIаь тхьо моастагI
а вийнна,
Даьхе бахьан са деннар?

БIаргах эи тIадам ца
боаккхаш
Да дIаводар, нана мо,
Царна ховра шоай
сийдоаккхаш,
Къонгаш кхуххьилга
тIемо.

Нагахь цIа вай мехна
дацар,
ТIем тIа ваха воI ца
луш.
МоастагI тIавар халкъо
лацар.
Хала дар из лоа ца луш

Бакъда вайна машар
беза,
Вай из даим кхайкабу.
Вайна безац тIемцар
безам:
ТIемаша нах хIаланбу.

Цудухь массе мIнигера
Дунен халкъаш вай
тIахьех.
Массанена машарера
Вахар тоаде наькъаш
хьех.
Бакъда,
бакъда,
Нагахь санна,
МоастагI хьоабе воле
тIом,

Даьхен къонгаш, ломаш
санна,
Латаргба, нагбеш цун
гом.
Уж ба шоай даьй,
даьдай къонгаш,
Даьхе бахьан лийтарий —
МоастагIчох дергдараш
гIонгаш,
ТамагI доадеш цар
ларий.

ГIаттал,
гIаттал,
Сийлахь Даьхе!
Айел хьай цIе байрак
хьалI
Машар!
Машар! —
Хьалха даьхе,
Тоадел дунен халкъий
хьалI

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

16 октябрь

С. М. Кирова цIерагIа культуран салоIарен парк. 10.00 ... беш в аттракционаш. 10.00 Спортмайда... дахьаш. 10.00 «Шера ба хьо, са хьамсара ...» яха радиоконцерт. 12.00 «Дерригтеа ... кIаман ... яха радиобеседа. 16.00 ... яха ... [illegible]

Химиний культура Дворец. 16.00 «КIай лацьиш» яхача клуба заседаш. Шахматех йола турнир. 17.00 Духовой музыка сайре «Нохч ГIалгIайчен мелодеш». 18.00 «Нийсаь хьал ... » яха радио журнал.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 11.00 Маршалла ... революцион ... Iема, ... сий ден халкъа музей «Ленин ... доттагIалла ...» яха беседа. 15.00 Читальни зал: «Бесь а оаза, лархIа а ... хьай моана», ... книжний выставко, ... библиографически обзор.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00 ... зал ... беш и «Атешк...» яха ... 15.00 Кинотеатр «Советской ...» ... [illegible] 17.00 ... беш и «...» яха ... [illegible] ... 10.00 Халкъара ... Болх беш я «Машар Iаьстар» яха дискоклуб.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00 Болх беш я «Патриот» яха клуб. ... ВИА концерт. Гойтарга «Мамица Александр» яха фильм. 14.00 Болх беш я «Чебурашка» яха берий ... театр. 10.00 Болх беш и «Тоша» яха дискоклуб.

Академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски ... культура ЦIа. ... ин корпуса актови ... И. Меринг «...» яха студентий самодеятельни театра премьера.

17 октябрь

С. М. Кирова цIерагIа культуран салоIарен парк. ... промышленноста ... салтар. 10.00 Болх беш а аттракционаш. 10.00 Спортмайда. ... боля спортивни ... 10.00 «Музыка ...» ... 12.00 «...» яха радиобеседа. [illegible]

М. КОСТОЕВ.

Школа болх тоабаьб

Аьттув ца боалаш дукха ха яьккхар Экажковгий-Юрта йисте ягIача дIамигача школо. Директораш, хьехархой каст-каста хувцалора, из чуйола эланиш е а тесса дита латта тиша цIенош дар. Ишта ха яьккхир цу юкъьанцарча школо районо заведующе А. Р. Ужахова ше къахьетта теркам цунна тIабахийталаца йолча хана. Цу гIулакха дика аьттув баьлар цун цига директоралла Албогачиена Мухтара Рукъет хьожаярах.

Дукха бацар хьехархой бола вайнаьха кхалнах цу шерашна, ше а селхан школьнина хиина кьона йоI — Мухтара Рукъет ткъаь цхиъ шу гаргга ха хьалхагIа преподаватель а йолаш класса цIара санагIа а хоададаь чухьа лыннача хана.

— Ираза нийсбелар сона са педагогически болх дIаболабенача юххье дика - новкъостий - коллегаш, — йоах Р. М. Албогачиевас.— Къайле яц, керттердар — лакхерча образованена нийса опыт хилар а долга. ХIаьта из шортта йолаш а камаьршца хьалуш а бар са бокхатIеIбола новкъостий. Духхьал уж бар сона юкъьанцара хьехархочун гIулакхаш — берашта нийсо лелаеш Iэмерзен хулта — Iомабаьраш. ХIана со се а я сай цIезал а ондадаьна бераш а долаш. Цудухьа хоя сона сай юкъьанцара хьехамчаш мел бакъ хиннаб.

Ткъаь цаI шу хьалха Грозненски педагогически училище йистеяьккхар Мухтара Рукъета. Школера болх цо дIаболабаь кхо шу даьннача тIехьагIа дар ца. Училищера диплом — хьеха бокъо луш дола документ хиина ца Iеш дика теоретически знанеш цо эцарах дола тешал а дар.

24 шу... Цу юкъа дукха бIаьш дешархой чакхбаьннаб Рукъета хьехаш. Царех дукха бараш хIана кхиннаб, лакхера образовани а яьккха дикача балхаш тIа ба, цхьаберех педагогаш а хиннаб.

Мухтара Рукъета директоралла болх беш дIадахача пхе шера районе дикагIчарех цаI а хиина дIалаттар школа.

— Дешара кердача программанIа, — йоах Р. М. Албогачиевас, — школе деша хьачуийду 6 шу даьнна бераш — нулевой классе. Цу хана сов эIаминга да бер ше ахача даргдоавлата а хоьш деша ахара, шийна образовани эцилга хара. Дешара цун берам тIабахийта вIаштIехьдаргдаш нагагьа санна школера занятеш гIулакхаш цуина цIа, ше лаьнна меттигаш дагайоххийташ дола хьал ца оттадгна. Цул догIоттаргда перемене техниках ловза, дIоагIа хьовзадаь машин йолаялийта е берий фильмаш хьажа. Цудухьа из дола хIама хулийт оаха цунна, сакъердалу цун, занятеш дIайолаялларга сатувсаш хул уж.

М. КОСТОЕВ.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА

16 ОКТЯБРЬ

8.00 — «Ха».
8.45 — Н. Осипова цIерагIча Паччахьалкхен академически эрсий халкъа оркестра концерт.
9.25 — «АБВГДейка».
9.55 — «Спортлото» 49-гIа тираж.
10.05 — «Шолха, дай-ноаной!».
10.35 — «Дунен [illegible] кхолламаш».
11.05 — «Советаши вахари».
11.35 — «Псковски лаьттан тIа».
12.35 — «Социалистически [illegible] хьесапна Турпалхь поэтах А. А. Суркова кхолламах дола телевизионни документальни фильм.
13.35 — ДIалоьк духовой оркестро. Телевизионни хьажар-конкурс. Харьковера передача.
13.35 — «Эрсий музей». Фильм [illegible].
14.00 — «Керданараш».
14.15 — Фильм — берашта. «Сон великан диачие».
16.15 — «Хьайбай дунен тIа».
17.15 — Политически обозревателя В. П. Бекетова беседа.
17.45 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Спартак» — ЦСКА. 2-гIа 3-гIаш Периодаш. Перерыве — «Унахцlена хьа довш хьо вале».
19.15 — Мультипликационни фильмаш.
19.30 — Экрана тIа — киноьомекь. «Шоаш вай берашь».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Мезнер Николая музыкаш яхача фильм-концерта премьера.
22.40 — «БIаргагуш лар — тешалададар». Киноприложени.
23.00 — «Кердааараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Унахцlена [illegible] доаш хьо вале».
8.45 — «Дублерь. Художественни фильм (ГДР).
9.45 — «Iуйранара почтаь» яха музыкальни программа.
10.15 — [illegible] телевизионни документальни фильма премьера.
11.00 — Киргизски телестуде программа. 1. «Юртара хулцамаш». Телевизионни документальни фильма премьера. 2. «Киргизски сувенир». [illegible] телевизионни очерк. [illegible] Телевизионни документальни фильма премьера. [illegible] концерт.
13.10 — [illegible] хаххарах йола [illegible] юкъера кхьаш. Чехословакера передача.
13.30 — «Тхоа, хьа санна, тхоа [illegible]» ГДР-ра передача.
14.15 — «[illegible]» — [illegible] промышленноста болхлой Ди.
18.00 — Москва. Консерваторе йоккха зал. СССР Паччахьалкхен академически симфонически оркестра концерт.
20.00 — «Байса дааьхьала кийла шун, бераш!».
20.15 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Тбилиси). 2-гIа тайм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Лаьхача [illegible] юкъе». Художественни фильм.

I ПРОГРАММА

17 ОКТЯБРЬ

8.00 — «Ха».
8.45 — Коми АССР художественни коллективий искусствай гонзалчийн концерт.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва!».
11.00 — «Унахцlено». Iилман-популярни программа.
11.45 — «Iуйранара почта», яха музыкальни программа.
12.15 — «Пионерия». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоска».
14.00 — «Вахаре нуьцаш».
14.45 — «Цун цIа Сухэ-Батор да». Художественни фильм.
16.05 — «Киноповестьяра клуб».
17.05 — Тахан — Кхачан промышленноста болхлой Ди. СССР кхачан промышленноста министра В. П. Ленина выступлени.
17.20 — Кхачан промышленноста болхлошта хетаьа концерт.
18.00 — «Дунен хальхошта махьера панорама».
18.45 — Мультипликационни фильмаш.
19.40 — «Героиш тIайайар». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футбольни обозрени.
22.05 — И. Андроникова. «Яхьйача зале Лагадаар». Фильм-концерт.
23.20 — «Кердааараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка а хIоаштаI».
8.30 — Кхачан промышленноста болхлой Дени. Документальни фильмаш.
9.15 — «Лаьхача [illegible] юкъе». Художественни фильм.
11.30 — «БIаргагуш лар — тешалададар».
12.30 — Фильм бола [illegible]. «Доло кIаьгаш дола туфлеш». Телевизионни художественни фильм. 1-ра серн.
13.30 — «Хоза Куба». Концертни программа.
14.30 — Документальни фильм.
15.30 — «Нана аьа вай дотта гIабйа».
17.10 — Мультипликационни фильм.
17.30 — «Кхьай Iуйранаш». Художественни фильм.

10.15 — «КIорнкаь», яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
10.35 — Музыка.
11.00 — «Къонгаш» яха радиовнук (эрсий меттала).
11.30 — «ДоттагIий сазана» (эрсий меттала).
12.30 — «Малош хьалъетадан нуьна дола яхача цикалера передача (эрсий меттала).
16.00 — «Хьоша, Даьхе, салтичун дени» (гIалгIай меттала).
16.30 — Кхачан промышленноста болхлошка хетаьа концерт (гIалгIай меттала).

УКВ

18.00 — В. Е. Жиганов. «Доношкеро болаш яра». Музыкальни передача.
18.45 — «СалоIара минуташ» яха передача.
19.30 — Малош хIоьша Мусьала Лойлас.
19.50 — Моттигерча композиторий [illegible].

17 ОКТЯБРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
7.35 — Передачий программа (гIалгIай меттала).
8.25 — «Школа [illegible]» (эрсий меттала).
11.15 — Кхачан промышленноста болхлой Дена хетаьа программа (эрсий меттала).
15.15 — «Майбаре хьалхара ...» (гIалгIай меттала).
16.00 — «Къона тIехьаь» (эрсий меттала).
16.30 — «Цхьаьна [illegible]» (эрсий меттала).
18.00 — «ЦIе сийлаш» (гIалгIай меттала).
18.30 — Малош [illegible] яха концерт (эрсий меттала).

УКВ

18.00 — С. Вадзуя, [illegible]. Радиоспектакль.
18.30 — [illegible] «[illegible]». Музыкальни передача.
19.10 — «Ленааз». Х. Ошаева [illegible].
[illegible]

РАДИО

16 ОКТЯБРЬ

... — «Керда вахар» (эрсий меттала).
... — «Грозненский рабочий» газета обзор.

«Комсомольская правда» газета гIайтий обзор.
7.15 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
7.35 — Передачий программа (гIалгIай меттала).
8.30 — Э. Метальнова [illegible] (эрсий меттала).

... — «Ха».

[illegible]

Тахан республикан гIоланаш Грозни ... [illegible] ... йолаш ... кхьетара ... 12 ... мух а хьежкаш ... йолаш ... температура республикане 25 — 25 градус йолаш ...

... марцха ... долаш ... кхьецарла ... 7 — 12 метр ... мух а хьежкаш хилла ... температура буьйсанна 5 — 10, дийнахьа 22 — 27 градус йолаш ...

МЕТЕОСЛАНЦИ

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковского, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57, редактора заместители — 2-05-07, оьздангаша секретара — 0-24-00, отдел вахара — 0-24-04, промышленноста транспортех — 0-21-01; юрта боахама — 0-21-06, культура — 0-21-05, кехашай — 0-24-07, корректорее — 2-...

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-05-07; ответственного секретаря — 0-24-00, отдела партийной жизни — 0-24-04, промышленности и транспорта — 0-21-01, сельского хозяйства — 0-21-06, культуры — 0-21-05, писем — 0-24-07, корректорская — ...

Газет арадуьлу шинарен, ерен, шоатген деношка

1 ... «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковского, 92.

Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № ...